

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 16:10 | 16:24 | 16:13 | 16:28

מוצאי שבת 17:26 | 17:27 | 17:25 | 17:29

רבינו תם 18:03 | 17:59 | 17:59 | 18:04

משכיל לדוד

להכיר באמת ולהודות בה

"אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" כי מעלתו של יוסף הייתה לאין ערוך ביחס לשבטים הן בצדקותו, והן בדרגת ביטחונו ואמונתו בה' יתברך. ואת כל הקדושה הזו העביר יוסף בירושה לבניו הקדושים, וגם הם עלו במעלות הקודש במצרים עד הגיעם לדרגת השבטים הקדושים.

פניו הקדושות של יוסף הצדיק היו מאירות בזיו, וביופי רוחני עצום, עד שכל העומדים במחיצתו נוכחו לראות לפניהם אדם שיראת שמים נסוכה עליו וזיו השכינה קורנת מפניו. ואף פרעה הרשע הכופר בעיקר שהיה אומר "לי יאורי ואני עשיתיני" הוכרח להודות בעל כורחו כי איש אלוקים קדוש הוא, ואמר בהתפעלות לעבדיו "הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו".

ומעתה תגדל התמיהה מאד, היאך יתכן שפרעה הרשע הכיר בצדקותו של יוסף וידע בגדלות נפשו ובקדושתו, ולעומת זאת לא עלה בידם של אחיו השבטים הקדושים לעמוד על טיבו ולתהות על קנקנו? וכמו שנאמר "ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו", אמנם אמרו חז"ל שיצא יוסף ללא חתימת זקן, ובא עתה בחתימת זקן לכן לא הכירוהו. אולם בכל אופן זיו פניו של יוסף היה דומה מאד לקלסתר פניו הקדושות של יעקב אביהם, ובודאי שהיה גם דומה לשאר האחים כדרכם של אחים הדומים זה לזה. ואם כן כיצד יתכן שלא זיהו אותו ולא הבינו כי איש גדול עומד לפניהם, והוא יוסף הצדיק ששמעו הולך מסוף העולם ועד סופו, ובפרט אם פרעה השכיל להכירו, מדוע האחים לא הכירוהו?

וחשבתי לומר, שכבר דיברו חז"ל בגנות הנגיעות האישיות שמחמתם האדם אינו מסוגל לראות את האמת. ואף שהיא עומדת לנגד עיניו, בכל זאת הוא מנסה להתעלם ממנה ולעשות עצמו כאילו אינו רואה, כי נגוע הוא וקשה לו להודות באמת.

ולעניות דעתי זה מה שקרה גם עם אחי יוסף, הם לא הכירוהו כי בעומק ליבם לא רצו באמת להכיר אותו, כי קשה היה להם להכיר בו כשהוא ניצב לעומתם עם בגדי מלכות והוא מלך עליהם, כי אז יצטרכו להודות בעל כורחם שאכן חלומותיו התגשמו ולעשות זאת לא היה באפשרותם, שהרי שנאו אותו בשל כך ולא יכלו דברו לשלום. לכן היו נוגעים בדבר, ובאו למצרים לחפש אותו אך ורק בתור עבד, כי הם היו בטוחים שליוסף מתאים להיות רק משרת ועבד שפל. הם לא פיללו לראותו מעתה מלך ומושל, לכן הדחיקו בשכלם את האמת ואמרו לנפשם כי זה העומד למולם לא ייתכן שהוא יוסף.

לכן על אף זיו פניו הקדושות ועל אף קלסתר פניו הדומה מאוד לאבא יעקב, בכל זאת לא הכירוהו כי הנגיעות האישיות שהיו להם בשל החלומות שחלם, סימאו את עיניהם מראות האמת, וקשה היה להם לקבל את העובדה שיוסף שהיה אמור להיות עבד שפל, לפתע נעשה למלך ומתברר להם למעשה שכל החלומות אשר חלם מתגשמים לנגד עיניהם בעל כורחם, והיה קשה להם הדבר לכן "ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו".

"ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו". (בראשית מ"ב ח')

נתבונן מעט בגודל מעלתו וצדקותו של יוסף הצדיק, אשר הוא היחיד זכה לתואר "צדיק יסוד עולם" ונקרא שמו יוסף הצדיק מפני שמר על קדושתו ועל טהרת נפשו במסירות נפש עצומה. ועל אף היותו בודד וערירי בתוך ארץ מצרים, ארץ השטופה בזימה ותועבה והוא עודנו עלם צעיר לימים יפה תואר ויפה מראה- בכל זאת התרחק מן הכיעור ושמר על קדושתו ונזהר מלטמא את בריתו אות ברית קודש, ואף עמד בגבורה עילאית בניסיון הקשה שהיה לו עם אשת פוטיפר ובמסירות נפש גדולה הכניע תחתיו את יצרו הרע, לכן זכה לתואר המיוחד "צדיק יסוד עולם".

ומעלתו של שומר הברית היא לאין ערוך, וכמו שאמרו חז"ל (זוהר הקדוש) "ברא" אותיות "אבר" ללמדך שכל השומר את אבר בריתו נעשה דומה להקב"ה, וגם הוא יש בכוחו לברא עולמות כי "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" ומכח שמירת הברית יכול הוא לברוא ולקיים את העולם וזהו הפירוש "צדיק יסוד עולם" שהוא היסוד והקיום לעולם.

וכיצד זכה יוסף הצדיק להגיע למדרגות נשגבות אלו, על אף כל הצרות והיסורים שסבבו אותו? התשובה היא מפני שאמונת ה' הייתה נטועה בליבו, והיה לו ביטחון מלא בהקב"ה והבין שמנת הסבל ושאת היסורים שבאו עליו הכל הם לטובה כי "כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד", ומכח אמונה זו הצליח הוא לעבור בשלום את כל המשברים ונותר עם צלילות דעתו ושמר על דרגתו הרוחנית. הוא לא נפל ברוחו ולא התייאש מהמצב הקשה שהיה נתון בו, וזאת על אף שאחיו התנכרו אליו ורחשו לו שנאה תהומית וגם ביקשו להורגו נפש. ובכל זאת לא התריס כלפי מעלה רח"ל, ועוד שגם לאחיו לא שמר טינה בליבו כי ידע שהכל בא לו מאת ה' יתברך והכל לטובה. ונמצא כי לא די שלא ירד ברוחניות מכל אשר קרהו, אלא אדרבה הניסיונות הללו חישלו וחייקו את רוחו והוסיפו בליבו אמונה וביטחון בה' יתברך, ודרגתו הרוחנית הזו היא שעזרה לו לשמור על קדושתו ועל טהרת נפשו גם בהיותו בארץ נוכריה.

זו גם הסיבה שיוסף לא שכח את התורה שלימדו אביו, ועל אף שעברו כבר כ"ב שנה מאז שפרש מיעקב אביו, עדיין זכר את תלמודו, ואף רמז זאת לאביו בעגלות אשר שלח לו להזכירו שנפרדו בהיותם עסוקים בפרשת עגלה ערופה. ואין זה דבר של מה בכך, שהרי אדם השרוי בצער ובעוגמת נפש, דעתו נטרפת והוא שוכח את תלמודו. ואילו יוסף הצדיק על אף כל הטרדות ומצוקות החיים שעברו על ראשו, לא שכח את תלמודו ונשאר בצדקותו ובתומתו, כי הבין שמאת ה' היה הדבר וידע שהכל לטובה. לכן החזיק מעמד בכל המשברים שעברו עליו ותורתו נשתמרה בידו.

ועל כן זכה יוסף למתנה נפלאה וחשובה יותר משאר השבטים, ששני בניו מנשה ואפרים יהיו כלולים יחד עם י"ב שבטי ישראל. וכמו שבירך אותם יעקב ואמר

הילולא דצדיקיא

- ב - רבי אברהם הכהן מסלוניקי מח"ס 'טהרת המים'
- ג - רבי דוד בן ברוך מזאנז' חכמי מרוקו
- ד - רבי יעקב שאול קצין ראש עדת אר"ץ ניו יורק
- ה - רבי אברהם יעקב מסדיגורא
- ה - רבי עזרא שרים
- ו - רבי יחזקאל משינווא
- ז - רבי רפאל שלמה לניאדו מח"ס 'בית דינו של שלמה'
- ח - רבי מעתוק עתוגי כהן מח"ס 'יקר הערך'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר
הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

הפרסום יכול רק להזיק

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לְמָה תִּתְרָאוּ."
(בראשית מב. א)

"אמר להם יעקב לבניו, אל תראו עצמכם כשאתם שבעים, לא בפני עשו ולא בפני ישמעאל, כדי שלא יקנאו בכם" (תענית י:). וכן להלן על הפסוק: "ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים", כתב רש"י: מטמינין עצמן שלא יכירו, לפי שציוה להם אביהם שלא יתראו כולם בפתח אחד, אלא יכנס כל אחד בפתחו, כדי שלא תשלוט בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גיבורים.

וכן אמרו חז"ל "אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין", לפי שהצלחת כל ענין תלויה במדת הצניעות. כפי שנאמר במדרש (תנחומא כי תשא): לוחות הראשונות שניתנו בפירסום - נשתברו. לוחות שניות שניתנו בצינועה - נתקיימו. הלקח שעלינו ללמוד מכך הוא שעלינו להשתדל עד כמה שאפשר להתרחק מן הפרסום ולא להבליט את מעלותינו בפומבי, וזאת כדי לא לעורר קנאה וצרות עין.

מסופר על אחד מתלמידיו של החפץ חיים זצ"ל, שנטל עמו את בנו הקטן בן שש - שהיה עילוי גדול ולמד כבר גמרא עם תוספות - והלך אל אכסנייתו של החפץ חיים שביקר בעת ההיא בעירו.

הרחוב שלפני בית האכסניה השחיר מרוב אדם שנצטופפו בכדי לראות את החפץ חיים, אולם התלמיד עם בנו נכנסו דרך כניסה אחורית אל הבית. החפץ חיים שלא ידע מכל ההמון שממתין לראותו שוחח ארוכות עם תלמידו.

תוך כדי הביקור בחן החפץ חיים את הילד על לימודיו. לאחר הבחינה הקצרה פנה אל אביו ואמר לו שישתדל להזהר מפירסום של הילד, והוסיף: "הגאון..." (אחד מגדולי התקופה) היה צריך להיות הרבה יותר גדול, אלא שהפירסום הפריע לו, ומנע אותו מכך..."

הושיט ידיו לתפוס את התינוק

באחת הפעמים בהן מסרתי דרשה בבית הכנסת הגדול שבפריז, הגיעו זוג חברים יהודים להשתתף בדרשה שהתקיימה במקום.

מספר רגעים לפני שהשיעור התחיל, אחד מהחברים שחש בצמא ביקש ללכת לקנות לעצמו שתייה בחנות הסמוכה. חברו, שהיה עימו ניסה למנוע אותו מלצאת לחנות, והציע לו להסתפק בשתיית מים מהברזייה שבמקום שכן הוא עלול להפסיד את מקומו כשיצא מבית הכנסת.

אך החבר הצמא התעקש, ולבסוף יצאו שניהם מבין כותלי בית הכנסת.

בצאתם מהבניין נשמע לפתע קול צעקה מעליהם.

היהודים הרימו מיד את עיניהם כלפי מעלה והבחינו לגודל חרדתם בתינוק הנופל מחלון אחת הקומות העליונות!

אחד החברים לא התבלבל והושיט מיד את ידיו כדי לתפוס את התינוק הצונח לארץ. בזכות מעשהו המהיר והחלטתו הנבונה - נמנעה נפילת התינוק על הארץ, וכך ניצלו חייו.

לאחר מכן נאסף קהל אנשים רב במקום, וגם המשטרה הגיעה כדי לחקור את נסיבות האירוע.

כששמעו הסובבים על סדר האירועים כפי שקרו, ועל כך שהחברים יצאו מבית הכנסת בסך הכל כדי לקנות שתייה, ומשמים כיוונו את יציאתם בדיוק לרגע נפילת התינוק - נתגלתה לכלל הציבור ההשגחה הפרטית משמים בצורה מוחשית, ונעשה קידוש ה' גדול מאד.

מעניין לציין שהתינוק שנפל היה ממוצא נכרי, וכידוע שקבוצה מסויימת זו בפריז אינם 'אוהבי ישראל'. אך מאז אירוע זה נהפך לבם, והם התחילו להיות מאוהדי היהודים.

על ניסיך שבכל יום עמנו

באחד מימי החנוכה באו לפני בני זוג, והאישה ביקשה לשאול שאלה:

"כבוד הרב, בימים אלו אנו מודים כל הזמן על נס חג החנוכה שארע לפני מאות שנים. אמנם ניסי חג החנוכה היו בימים ההם מיוחדים וגדולים, אך האם אי אפשר לעשות לנו נס גדול בן ימינו שאותו נחגוג בזמן הזה? מדוע בכל שנה מזכירים וחוגגים את אותו נס ישן?"

"הנה היום נעשה לכם נס גדול" אמרתי לאישה מיד.

בני הזוג הביטו מתפללים האחד בפני השני, ולבסוף אמרו: "לא, היום לא היה לנו שום נס מיוחד. כבוד הרב, טעית!"

אך אני התעקשתי: "הבוקר ארע עימכם נס גדול! הנס הוא שקמתם בבוקר, וזאת לאחר שבמשך כל הלילה הלב שלכם לא פסק מלפעום, ולא בלעתם בשנתכם את הלשון ח"ו.

וכי תאמרו שדבר זה אינו בגדר נס?

אנשים רבים לא זכו לקום הבוקר משנתם, או שקמו משותקים בגופם, והנה אתם מתהלכים ומשוחחים וכל רגע מחייכם הוא נס, ומדוע תבקשו מה' שימציא לכם נס מיוחד?

אין זאת אלא היצר הרע בדמות השגרה, שגורם לכם לראות את הנס היומיומי שלכם כדבר מובן מאליו ולפיכך אתם מבקשים לראות נס גדול ומיוחד בן ימינו.

מעתה, עליכם להתגבר על היצר הרע ובכל שעה מחייכם נסו להכיר בנס נוסף שנעשה עמכם בהווה וכך תזכו לראות בניסי ה' הגדולים בימינו אנו. ובאמירת "על הניסים" בתפילה ובברכת המזון תוכלו להודות לקב"ה ביתר כוונה על הניסים שנעשו לאבותינו ולנו "בימים ההם בזמן הזה".

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"רני ושמחי". (זכריה ב-ד)

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכרת המנורה והנרות שראה הנביא זכריה, שהוא מעניינא דיומא; הדלקת הנרות בימי החנוכה.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

נמנע מלספר על עברו

מיוסף הצדיק נוכל להבין את מדתו הקדושה, שאמר "ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אתי הנה", וכן בסוף הפרשה "וינחם אתם וידבר על לבם". וראה עוד גדלותו של יוסף, שלא סיפר לאביו מה היתה הסיבה אתו, עד שנתגלה לו, לאביו, ברוח הקדש קדם פטירתו. ויותר מזה מצינו בדברי חז"ל, שהיה נזהר מלהתייחד עם אביו, כדי שלא יחשבו אחיו שיספר לאביו מה שקרה לו איתם.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

"וישמע ראובן ויצלהו מידם". (בראשית ל"ז כ"א)

התורה הקדושה מעידה על ראובן שבא להציל את יוסף מן הבור.

ונראה לי לומר בסייעתא דשמיא כי קשר הדוק יש בין ראובן ליוסף. "ראובן" אותיות "בן אור". "יוסף" מלשון הוספה.

לומר לך כל המוסיף בתורה הקדושה עוד ועוד, והולך בה מחיל אל חיל הוא זוכה להיות "בן אור" - בן תורה אמיתי.

הנה לכל אדם יש את בחינת ראובן ויוסף, ואם הוסיף קדושה וטהרה ותורה בנפשו זוכה לדרגת "ראובן" שהוא "בן אור" וזוכה להיקרא בן לתורה הקדושה. וכשזרקו את יוסף לבור נאמר (בראשית ל"ז כ"ד) "והבור ריק אין בו מים". ודרשו חז"ל ומביאו רש"י: ממשמע שנאמר והבור ריק, איני יודע שאין בו מים. מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, עד כאן. ומיהו שזכה להינצל מאותם נחשים? יוסף הצדיק. לומר לך כי המוסיף בתורה ניצל מן היצר הרע הנקרא "נחש הקדמוני".

וכך גם בימי החשמונאים אף על פי שהם היו המעטים, וגם רבים מעם ישראל התיוונו והחשיכו את התורה - אולם אור התורה אשר זרח באותם מעטים, הצליח להרחיק את החושך מכל עם ישראל ולהשפיע בזריחתו על כולם. כי "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך" ועל ידי כך זכו להינצל מידי היונים.

רואים אנו בישיבתנו הקדושה בחורי חמד צעירים רבים המתנזרים מכל תאוות העולם ומואסים בכל חמדות תבל ויושבים וחוסים בצל התורה הקדושה ועוסקים בה מתוך התלהבות קודש, כשאור תורה נסוך על פניהם. ומנין זוכים לגבורה עילאית שכזו? מהו הקסם המושך אותם אל עולם התורה?

התשובה היא כי זוהי סגולתה של התורה שהאור שבה מחזירו למוטב ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. וכשטועמים את צוף טעמה מיד כבר קשה להפרד ממנה בבחינת "טעמו וראו כי טוב ה'" וכך זוכים הם להתגבר על יצרם.

ואמרו חכמינו ז"ל במדרש על הפסוק (שיר השירים ז' י"ד) "הדודאים נתנו ריח" - זה ראובן, "ועל פתחינו כל מגדים" - זו הדלקת נרות שמדליקים על הפתח.

על פי דברינו יובן מדרש זה כמין חומר; כי הרוצה לזכות להיות בבחינת "ראובן" דהינו בן - אור שהוא בן תורה, עליו להיות מוסיף והולך באורה של תורה כדוגמת נרות החנוכה שמוסיפים בה אורה מיום ליום, היום מדליקים אחד ולמחר שניים וכן הלאה.

חזק וברוך

מתחזקים באחוה וזוכים לברכה

רצונם של היונים בכך שטמאו את השמנים היה להמעטי את לימוד התורה בקרב עם ישראל, שהרי שמן רומז לחכמה והם רצו להגביר את החכמות החיצוניות על חכמת הקדושה. אמנם, ראשית לכל דבר התחכמו הם לבטל את התפילה מישראל, כי אם התפילה אינה כדבעי אי אפשר ללמוד תורה, ועל כן, ברצונם 'להשכיחם תורתך' עשו תחבולות כדי שלא יתפללו כהוגן, ועל ידי שלא יתפללו ולא ילמדו ממילא יפרקו לגמרי עול מצוארם ויעברו על דתם ח"ו.

וזכר לזה קבעו שמונת ימי חנוכה להודות ולהלל, שבהם יתפללו באמת ויאמרו אמן ובכך יאמינו באמונה שלימה שיש אלקים בישראל, ואז יוכלו גם להתעלות בלימוד התורה, כי רק ע"י תפילה כהלכה אפשר להיות בן תורה, אך אם התפילה היא שלא כדת, ואפילו אם רק מחסרים בה אמן אחת, כבר יש בכך מניעה ללימוד התורה.

בימים אלו, ימי החנוכה, שבהם אנו פועלים להאדרת שמו של הבורא וקידוש שמו יתברך על ידי פרסומי דניסא, ראוי אפוא להעלות על נס יוזמה ברוכה שביקשה להחזיר עטרה ליושנה ולאמץ את המנהג הקדום שתפסו בו אבותינו ואבות אבותינו, שבכל בוקר היו מברכים את 'ברכות השחר' בבית הכנסת ומזכים את המתפללים בעניית אמנים על סדר ברכות השחר.

בדברי התעוררות שנשא הגר"ש ואזנר זצ"ל, הביא את דבריו של ספר חסידים (סימן רס"א), שמצוה שהיא מוזנחת ואין לה עוסקים, וכן מסכת שאין בני אדם רגילים ללמוד בה, הרי היא בבחינת מת מצוה, ועל האדם להתחזק ולאחוז במצוה זו ובלמוד זה דווקא.

"אף אנו נאמר הכא, מנהג ישראל קדום היה, שהיו אומרים כל ברכות השחר בצבור, גם סדר הברכות שלפני ברכת 'הנותן לשכוי בינה' ואילך, והיו כל הקהל מברכים הברכות בצוותא חדא, האחד מברך וחבירו עונה אחריו אמן, ואח"כ היו מתחלפים, זה מברך ומשנהו עונה על ברכותיו. מנהג זה נשתכח בתקופות האחרונות, וידידינו החשוב ר' יעקב דב מרמורשטיין הי"ו, זכה לאחוז בעץ החיים של זיכוי הרבים, בפעולתו לחזק עניית אמן אצל תינוקות של בית רבן אשר עליהם העולם עומד, וברצונו להחיות ולייסד מחדש מנהג קדום זה, בבחי' (שבת קד. ועוד) שכחום וחזרו ויסודם".

רעים אהובים

ובאמת שיש לנו עדות קדומה על מנהג זה, כפי שמביא מרן החיד"א בספרו 'ברכי יוסף' (אורח חיים סימן תרע"ז) אודות דברי מרן הבית יוסף: יש נוהגין שאחר שבירך אחד ברכת השחר וענו אחריו אמן, חוזר אחד מהעונים אמן ומברך ועונים אחריו אמן, וכסדר הזה עושים כל אותם שענו אמן... וכידוע נתפשט המנהג בכרכים ועיירות גדולות כדברי מרן".

וכך מציע הרמ"ע מפאנו (שו"ת סימן ק"ט):

"ומה טוב להנהיג שש"ץ יברך ברכות השחר בקול רם, והעונים יכונו שלא לצאת ידי חובת ברכה, ולא זו בלבד, אלא חברים הישנים בחדר אחד ישכימו לברך כל אחד לעצמו, וחבריו יענו אמן, ואחר כך אל בית אלקים יהלכו ברגש".

"ומי שמברך לעצמו, ואח"כ אשתו ובניו גדולים וקטנים מברכים לו כהאי גונא, אין לך רעים אהובים יותר מאלה. והוא הדין למברכים בבית הכנסת זה אחר זה, לזכות את הרבים שיענו אמן בכינופיא".

וכך מסופר על רבי חיים פאלגי זצ"ל שמעולם לא קץ על השמעת קול התינוקות, אדרבה, היה קורא אותם בבוקר בבוקר לפניו כדי שיאמרו ברכת השחר כדי לענות אחריהם ב"ה וב"ש ואמן, ואומרים הזמירות בקול רם לפניו, ומקיים בכך "ושונתם לבניך" בכל יום. ('צואה מחיים' הנהגות המחבר אות ד').

מתורתו של אליהו הנביא זכור לטוב

זכור לטוב

שלו וצדיקי עולם יושבין לפניו הן ונשיהן ובניהן ובנותיהם ועבדיהם ואמהותיהם ועושיין להם צורך בתיהן, שנאמר: "והיה אחרי כן אשפוך רוחי וגו' וגם על העבדים ועל השפחות וגו' (יואל ג - א' וב') נשים שאננות קמנה וגו' (ישעיה לב - ט')

שלא ביצר הרע - כיצד? "ונתתי לכם לב חדש" (יחזקאל לו - כו') - זה יצר טוב. "ורוח חדשה אתן בקרבכם" - אלו מעשים טובים. והסירותי את לב האבן מבשרכם - זה יצר הרע. ונתתי לכם לב בשר - לקיים על דברי תורה שהן כפולין בכל מקום: ומניין שדברי תורה כפולין בכל מקום? שנאמר "אנוכי ה' אלוקיך" וגו'.

עשר דיברות נאמרו לפני הר סיני, עשר דיברות נאמרו בספר תוכחות. נזיקין לפני הר סיני נזיקין לפני ספר תוכחות.

כי תקנה עבד עברי, נאמר לפני הר סיני. כי ימכר לך אחיך העברי נאמר בספר תוכחות, וכן בכמה מקומות: כלאים בהר סיני - כלאים בספר תוכחות. לא תבשל גדי בסיני - לא תבשל גדי בספר תוכחות. וכן בכמה מקומות: סימני בהמה וחייה נאמרו לפני הר סיני - סימני בהמה וחייה נאמרו בספר תוכחות. וכל קרבנות ציבור ויחיד נאמרו לפני אוהל מועד בחורב. כל קרבנות ציבור ויחיד בין לפני מיתתו של אהרון בין לאחר מיתתו של אהרון.

ברית כרתי לכם בצאתכם מארץ מצרים, ברית כרתי לכם בספר תוכחות. שירה אמרתי לכם בצאתכם מארץ מצרים, שירה אמרתי לכם בספר תוכחות. הא למדת, לדברי תורה שהן כפולין בכל מקום.

הרבה ואחר כך מתרצה לו. ואף על פי שמתרצה לו יש לו מקצת קנאה בלבבו. אבל אני איני כן, אלא אם אדם עובר עבירה לפני: אם עושה תשובה, הרי אני ברחמים ומקבלו בתשובה. וכיון שאני מקבלו בתשובה אין אני זוכר אפילו מקצת עונותיו. לכך נאמר: אל תבכו למת ואל תנודו לו וגו'.

ואי זהו הולך? זה שעבר עבירה ושנה ושילש שלושה פעמים ולא חזר בו ועשה תשובה - על אותו בכו כי נעקר מן העולם כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו.

ולא זה בלבד, אלא שכרו של משה צדיק שעמד בתפילה בארבעה וחמשה מקומות והציל את ישראל מן המיתה העלה עליו הכתוב כאילו ברא אותו, לכך נאמר: "ויזכור ימי עולם משה עמו" (ישעיה סג - יא') כל חכם וחכם מישראל שיש בו דבר תורה לאמיתו ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודו של ישראל כל ימיו ומתאוה ומחמד ומצפה על כבוד ירושלים ועל כבוד בית המקדש ועל ישועה שתצמיח בקרוב ועל כינוס גלויות רוח הקודש בדבריו השם בקרבו את רוח קדשו.

מכאן אמרו, כל תלמיד חכם שעוסק בתורה בכל יום תמיד בשביל להרבות כבוד שמים אין צריך לא חרב ולא חנית ולא רומח ולא כל דבר שיהיה לו שומר, שהקב"ה משמרם בעצמו. ומלאכי השרת עומדין לו סביב סביב וחרבות ביד כולן ומשמרין אותו, שנאמר: "רוממות אל בגרום" וגו'.

חיים שלא בצער לימות המשיח ולעולם הבא - כיצד?

עמיד הקב"ה לישב בבית המדרש הגדול

לא משה בלבד - אלא כל תלמיד חכם שעוסק בתורה מקטנותו ועד זקנתו ומת, עדיין לא מת אלא בחיים הוא לעולם ולעולמי עולמים, שנאמר: "והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלוקיך" (שמואל א' כה. כט) מקיש הדבר לומר: מה ה' אלוקיך יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים - כך כל תלמיד חכם העוסק בתורה מקטנותו ועד זקנתו ומת, הרי הוא בחיים ועדיין לא מת. אלא בחיים הוא לעולם ולעולמי עולמים. והיכן היא נשמתו? תחת כסא הכבוד.

מכאן אמרו; אל ירבה אדם בכבי ומספד יגון ואנחה על מתו אלא כשיעור שנתנו חכמים - שלושה ימים בכי ומספד ושבעת ימים אבל, שלושים יום לתספורת ולגיהוץ ולשאר דברים אחרים. מכאן ואילך, כל החובל בעצמו הרי זה מתחייב בנפשו. שנאמר: "אל תבכו למת" וגו' (ירמיה כב - י'), אין אתם מרחמין עליו יותר ממני.

כאי זה צד? אדם עושה מריבה עם חבריו הולך הוא לבדו ואין מתרצה לו עד שמקבץ לו בני אדם

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

על שולחן בית הדין שבמוגאדור, נשאו ונתנו בעניינם של הקהילות היהודיות במרוקו, הן בדיני ממונות והן בדיני אישות, בעניינים של איסור והיתר כמו גם בחלק השולחן ערוך החמישי - סוגיות של קנאה ומדון וסכסוכי שכנים.

שכניהם שאינם מבני ברית אשר נתוודעו לא אחת אל משפטי הצדק אשר נגזרו בין כתלי בית הדין היהודי, היו ניגשים בחרדת קודש אל כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א, אשר מלבד בקיאותו הרחבה וחרפותו העמוקה במרחב ים התלמוד ובכל מכמני התורה, כמי שלא אניס ליה כל רז, היה גם בקי ומצוי בהוויות העולם הזה, במנהגיהם ואורחות חייהם של יושבי הכרכים והכפרים, יהודים וגויים כאחד.

כאן על שולחן הצדק, נחתכו הדינים במחי משפט קצר. משפטים מפותלים ותשובות מעוקלות לא עלו כאן על שולחן הדיונים. בחכמתו הרבה ניתב כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א את הדיונים, הדרישות והחקירות למסלול הצדק והישר, ללא משוא פנים והצטדקות מיותרת.

בבית הדין המיוחד של רבי חיים זיע"א, כיהנו כדיינים כ"ק רבי חיים ולצידו הגאון רבי דוד בן חזאן זצ"ל, כשהצלע השלישית בבית הדין של כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א, היה הגאון רבי אברהם קוריאט זצ"ל, מחבר הספר "ברית אבות" שהיה מצעירי תלמידיו של כ"ק רבי חיים זיע"א.

כיצד באמת זכה רבי אברהם לשבת כדיין בבית הדין יחד עם האריות שבחבורה?

על כך מסופר, שבצעירותו היה רבי אברהם זצ"ל, בעל מנגן נפלא, מיטיב נגן ופייטן גדול.

באחד הימים, כשעבר כ"ק רבי חיים זיע"א, יחד עם ידידו רבי דוד בן חזאן זצ"ל, באחד מרחובות מוגאדור, הגיע לאזנם קול ערב ונפלא הבוקע מאחד הבתים. השניים הלכו בעקבות הקול, ומצאו את רבי אברהם קוריאט בביתו כשהוא מנגן על כינור ומפייט בקולו הערב.

משך שעה ארוכה התענגו הרבנים על צלילי השירה והפיוט, תוך שהם מתעניינים מי הוא ומהיכן הוא? הצעיר השיב להם: כי הוא מתיטואן, נכדו של הצדיק רבי ברוך מתיטואן זצ"ל, ומתגורר כאן בגפו ללא קרובי משפחה וללא תמיכה כלכלית כל שהיא.

כשמעו כך, אמרו לו כ"ק רבי חיים ורבי דוד זיע"א: "קול ערב שכזה, ראוי שישמע לומדי תורה. בוא אלינו ותלמד אצלנו תורה. כל מחסורך - עלינו".

רבי אברהם נענה להזמנתם, והצטרף אליהם לסדר לימוד קבוע, בעיון ובקיאיות גם יחד, כשלצרכיו הגשמיים דואג לו רבי חיים פינטו זיע"א, ששימש לו כאב מסור ורחום.

ברבות הימים, לאחר שרבי אברהם השתלם ורכש בקיאיות רחבה ושליטה מקיפה בכל מכמני התורה הקדושה, זכה להצטרף לבית הדין המיוחד של כ"ק רבי חיים זיע"א ורבי דוד בן חזאן זצ"ל. מאז ואילך היו נקראים שלושתם יחדיו בשם אח"ד.

מלבד זאת, היו לו לכ"ק רבי חיים זיע"א תלמידים נוספים, אשר ברבות הימים שימשו בקודש כרבנים ומורי הוראה בישראל, ביניהם נמנו: רבי דוד זגורי זצ"ל, שכיהן כרב בליסבון מחבר הספר "דוד להזכיר", ורבי יעקב בן שבת זצ"ל, מחבר הספר "רוח יעקב".